

Розвиток творчих здібностей молодших школярів

Умови розвитку творчих здібностей дитини

Творчі здібності дитини...Чому і для чого треба розвивати їх у школяра ? Дуже часто навчання розвиває в дітях лише виконавські здібності, а складніший і важливіший аспект – творчі здібності людини, -покинуті напризволяще, здебільшого залишаються на дуже низькому рівні. Це наша слабкість і наша біда, особливо нині, коли потрібно дедалі більше творчих людей, щоб рухати вперед науку, техніку і суспільне життя.

Кожну дитину можна зробити творчо розвиненою.

Природа щедро наділила кожну здорову дитину можливостями для розвитку. І кожен малюк може піднятися до найбільших висот творчої діяльності!

Але в житті ми бачемо зовсім інше: оскільки ще сліз ллють діти, яким важко вчитися, оскільки гірких хвилин переживають батьки, коли з навчанням у дітей погано !

Треба створити у школі таке середовище і таку систему взаємин, які стимулювали б найрізноманітнішу діяльність дитини, поступово розвивали б у неї саме те, що в даний момент може найефективніше розвиватися. Саме це і є першою важливою умовою ефективного розвитку здібностей.

Передусім для розкриття здібностей учнів необхідно створити в класі творчу, доброзичливу, емоційно позитивну атмосферу

Завдання вчителя на уроці – бути водночас і дорослим, і дитиною, а найголовніше – бути спокійним, доброзичливим.

Друга умова успішного розвитку творчих здібностей впливає із самого характеру творчого процесу, який потребує максимального напруження сил.

Здібності розвиваються тим успішніше, чим частіше дитина підходить у своїй діяльності до межі власних можливостей, поступово відсуваючи цю межу все далі. Процес пізнання в цей час дуже інтенсивний, дитина змушена займатися творчістю, роз'язувати багато нових завдань самостійно, без попереднього навчання. Саме ця інтенсивна розумова діяльність допомагає учневі в дивовижно короткий час перетворитися на невтомного Чомучку .

Третя умова Треба давати дитині свободу вибирати вид діяльності, визначати черговість справи, тривалість занять певною справою, вибирати способи розв'язання завдань. Бажання дитини, інтерес, емоційне напруження інтелекту піде їй на користь

Надана дитині свобода не лише не заперечує, а передбачає ненав'язливу розумну, доброзичливу допомогу вчителя – це четверта умова успішного розвитку творчих здібностей

К. Ціолковський казав: «Спочатку я відкрив істини, відомі багатьом, потім почав відкривати й істини відомі декому, і , нарешті, почав відкривати й істини нікому ще не відомі». Мабуть, це і є шлях становлення творчої складності інтелекту, шлях розвитку винахідницького і дослідницького таланту. Наш обов'язок – допомогти дитині стати на цей шлях

Розвиток поетичних здібностей.

Розвиток поетичних здібностей визначається як процес формування здібності до безпосереднього сприймання поетичних творів, складних умінь свідомо аналізувати та оцінювати прочитане, керуючись при цьому естетичними критеріями та художнім смаком, виробленими в школі при засвоєнні курсу літератури та в широкому позашкільному спілкуванні з мистецтвом.

Характер сприймання художнього твору і вплив його на збагачення духовного світу учнів залежать від якості поетичних творів, а також від уміння дітей повноцінно сприймати ці твори, тобто від підготовлених дітей, їхнього естетичного досвіду, інтересів, смаків, типу сприймання – синтетичне, аналітичне чи аналітико – синтетичне.

Оскільки молодший шкільний вік – це період, найсприятливіший для активізації мовлення дитини, її творчості, фантазії та уяви, то поетичні здібності дитини варто формувати в початкових класах.

В Левін визначав етапи формування поетичних здібностей молодших школярів.

Перший етап: включення в ігрову творчість і спілкування в дитячій групі.

Цей етап потрібний для того, щоб компенсувати в розвитку уяви, спілкування і мотивації учня, які виникають ще в дошкільному віці.

На цьому етапі готується розв'язання трьох питань:

- який мотив стане провідним у навчанні: внутрішній чи зовнішній?
- чи будуть школярі спілкуватися один з одним ?
- що стане для дитини критерієм оцінки і самооцінки її дій; думка вчителя або культурні змістовні ознаки ?.

Другий етап : засвоєння елементів поетичної форми у грі. Його завдання: розвинути в учнів практичні вміння ігрового оволодіння художніми засобами: римою, розміром, звукописом, інтонацією, тропами (епітетами, порівняннями, метафорами, гіперболами); розвинути самооцінку – сформувати готовність і вміння оцінювати свою роботу з літературним матеріалом.

Третій етап є кульмінаційним, на якому школяр усвідомлює комунікативні можливості художніх засобів (які на другому етапі були засобами гри); починає бачити у собі поета, здатного впливати на інших людей, їхній настрій, світогляд.

Четвертий етап: формування комунікативно – оціночного ставлення до мистецтва. На цьому етапі відбувається перенесення художньо – комунікативної позиції з власної творчості дітей на твори майстрів.

Виразне читання художнього твору – один з ефективних напрямків розвитку поетичних здібностей. Одним з напрямків роботи над розвитком поетичної творчості молодших школярів є аналіз поетичних творів з урахуванням жанрових особливостей.

Гра «Добери риму»

До слів лак- (мак)

зірка – (дірка)

роса – (коса) доберіть співзвучні слова.

Гра «Хто швидше?»

Доберіть пари слів, що римуються, і покажіть їх порядкові номери

- 1) вода – біда;
- 2) зірка – лампа;
- 3) робота – болото;
- 4) кінь – лоша;
- 5) лінь – кінь;
- 6) зірка – нірка.

«Весела поетична хвилинка»

- Доберіть за аналогією.

Лю-лю-лю – друзів я ...

Ка-ка-ка – дай напитись ...

Бе-бе-бе – беру в друзі я ...

Ру-ру-ру – починаю веселу ...

Лі-лі-лі – живе білка у ...

Ко-ко-ко - ...

Ох-ох-ох - ...

Ять-ять-ять - ...

Гра «Поверни риму»

Учитель «кидає» учням слово, вони «ловлять» і «кидають» у відповідь риму.

Коса – роса, оса, краса.

Сонечко – віконечко, донечко.

Весна – красна, Десна, рясна.

Гірка – нірка, дірка, зірка, мірка.

Розвиток математичних здібностей

Нестандартні завдання – це різноманітні ігрові вправи, лічилки, віршовані задачі, математичні загадки, математичні веселинки, практичні операції з лічильними паличками.

З усіх видів нестандартних завдань найбільший вплив на розвиток математичних здібностей школярів мають вправи

- логічного змісту
- комбінаторні;
- з елементами дослідження;
- на кмітливість.

Такі завдання мають складати основу індивідуальної роботи вчителя з обдарованими дітьми на уроці математики у ході вивчення того чи іншого програмового матеріалу

Завдання

1. Змололи 45 кг пшениці. Отримали борошно і 5 кг висівок. Скільки кілограмів чистого борошна отримали? Як зміниться маса борошна, якщо масу висівок зменшити на 1 кг?
2. 90 кг помідорів, упакованих у ящики по 6 кг у кожному, розвезли для продажу в два овочеві кіоски. В один кіоск привезли 10 ящиків. Скільки ящиків помідорів відвезли в другий овочевий кіоск? За якої умови в другий кіоск можна було відвезти 10 ящиків помідорів?
3. Випиши приклади, для розв'язання яких треба застосувати правило множення числа на суму. Розв'яжи їх.
9.13 8.17 33.40 39.20

Завдання логічного змісту

1. Двоє хлопчиків грали на гітарі, а один – на балалайці. На якому інструменті грав Юрко, якщо Михайлик із Петриком та Петрик із Юрчиком грали на різних інструментах? (Юрко і Михайлик грали на гітарах)
2. У коробці – 7 червоних і 5 синіх олівців. Яку найменшу їх кількість треба взяти навмання, щоб серед них обов'язково було хоча б 2 червоних? (7 олівців)
3. Миколка молодший за Петрика. Петрик молодший за Юрка. Хто з хлопців наймолодший? (Наймолодший Миколка)
4. У матері п'ятеро дочок, у кожної дочки по одному брату. Скільки всього дітей у матері? (Шестеро)
5. Кавун важить 3 кг та ще стільки ж. Скільки важить його половина?

Завдання з елементами дослідження

1. На скільки частин буде поділено відрізок, якщо на ньому розмістити одну точку? Дві? Три?
 2. Скільки точок потрібно розмістити на відрізку, щоб поділити його на дві частини? Три? Чотири?
- З олівцем у руках учні доходять висновку, що частин буде на одну більше від кількості точок. І вже не губляться, стикаючись зі складнішими вправами, що передбачають дослідження, як-от, наприклад, такі:
1. Скільки треба зробити розпилювань, щоб розрізати семиметрову колоду на Півметрові частини? (13)
 2. Від шматка дроту завдовжки 19 метрів щодня відрізають по 1 метру. На який день буде зроблено останній надріз? (18)

Нестандартні завдання на кмітливість

1. Метр шовку в 2 рази дорожчий за метр сатину. Що дорожче: 8 метрів сатину чи 4 метри шовку? (8 метрів сатину і 4 метри шовку коштуватимуть однаково).
2. Сума двох чисел дорівнює 55. Одне з них закінчується нулем. Якщо цей нуль відкинути, то одержимо друге число. Згадайте, які це числа. (50 і 5)
3. Зменшуване на 527 більше за від'ємник. Якою буде різниця? (527)
4. На птахофермі курей на 20 більше, ніж індиків, а також на 30 менше, ніж качок. Якої птиці більше на птахофермі – качок чи індиків, - і на скільки ? (Качок на 50 більше, ніж індиків)

Геометричні завдання на розвиток логічного мислення

1. Накреслити на папері в клітинку прямокутний трикутник. Виріж потім ще 4 таких трикутники. Спробуй скласти з усіх трикутників:
 - а) квадрат;
 - б) трикутник;
 - в) чотирикутник, в якого немає прямих кутів.
2. У чотирикутника відрізали один кут. Скільки кутів буде в утвореній фігурі?

-

Має втіху
Солов'їха:
Солов'ята –
всі у тата.
Всі співучі,
ГОЛОСИСТІ,
Всі із хистом,
всі артисти.

**До-ло-ло –
Солов'ятко гарно...,
До-ло-ло-на світанку
у сусідні ліси...
До-ло-ло-воно там
своє мистецтво...
До-ло-ло-тому що
голосами різних
птахів...**

Сп.в.. (і а є)

Л . с (і)

**З . л . в .. тьс . (а и а
є я)**

Тр . лл . (і ю)

Пт. ш . н .(а е я)

**Щ . б . т . л . (е е
а о)**

Зд . бн . (і е)

**С . л . в . йк . (о
о е о)**

**псіакв
аймувн
днірйи
ілс**

івспщє
ітльоног
ов'осля

Гадзака
казприка
ромосковка
мішуска
слів'япри

Вік живи

- ...

**Бджола
мала, а й
Та ...**

**Хто
багато
читає, той**

...

**Коротень
кийвлучн
ийвислів,
алебезпов
чальногоз
місту.**

**Коротень
кийвлучн
ийвислів,
якиймаєп
овчальнез
начення.**

**Невелики
й поетичн
ий твір, во
снові яког
о є запитан
ня.**

Закінчи загадку

Хоч мала сама на зріст...

Варіанти:Д

- а) в мене пишний рудий хвіст;**
- б) та великий має хвіст;**
- в) до роботи має хист.**

Б'ють мене старі й малі.

..

Варіанти:

- а) та скачу я по землі;**
- б) я стрибаю в вишині.**

Добери риму.

**Тане сніжок
Зеленіє...(лужок)
День прибуває
Коли це...(буває)**

**Лиш торкнись до колючок-
Він згортається в ...(клубок).**

**Наче птиця, крила має,
Все літає та...(співає).
-Я медок вам ношу,
Не чіпайте, бо...(вкушу)**

Закінчення вірша за схемою.

**-Допишіть потрібні слова, які відповідають схемам, щоб
утворився вірш**

Біля яру, біля стежки

одягла верба ...

Головою хилитала,

Потихесеньку ...

-Де ота біленька хатка,

що гарнесенькі

... ?

Хай би вибігли до стежки,

подарую їм ...

.

Гра « Відгадай».

**-Про кого йдеться у віршах
- Які використано звукописи?**

**Що за крик біля води?
Ква-су, ква-су ква-су нам
сюди.**

**Ква-су, ква-су, просто-ква-
ші,
Нам вода набридла наша.**

**Друг у мене є Тимур.
Він говорить: мур,мур,мур.
Любить вилізти на мур
І хвалитись: « Я - Тимур!»**

Весела поетична хвилинка

Лю-лю-лю – друзів я ...

Ка-ка-ка – дай напиться...

Бе-бе-бе – беру в друзі я ...

Ру-ру-ру – починаю веселу ...

Лі-лі-лі – живе білка у ...

Ко-ко-ко –

Ох-ох-ох –

Ять-ять-ять -...

Гра « Поверни риму»

Учитель «кидає» учням слово, вони «ловлять» і «кидають» у відповідь риму.

Коса – роса ,оса, краса.

**Сонечко – віконечко,
донечко.**

**Весна – красна, Десна,
рясна.**

**Гірка – нірка, дірка, зірка,
мірка.**

**Лисичка – сестричка,
невеличка, травичка,
суничка.**

**Гра «Переплутались
рядки, ти їх швидше
віднови».**

**Й ненароком
розлила.**

**Хмарка йшла на
іменини.**

**В подарунок дощ
несла**

**До сестрички, до
хмарини,**

Гра «З'єднай –но»

Розповідь	Текст, у якому описується предмет, подія. Яка? Яке? Який? Які?
Опис	Текст, у якому розмірковується, доводиться. Чому?
Міркування	Текст, у якому про щось розповідається. Що відбулося?

План

- 1) **Яка це тварина(свійська чи дика).**
- 2) **Шерсть.**
- 3) **Хвіст.**
- 4) **Мордочка(вуха, очі)**
- 5) **Чим харчується?**
- 6) **Якою зображена в казках(мультфільмах)?**

Група «Мультишки»

Скласти опис лисички за планом та додатковим матеріалом.

Лисиця- _____ тварина.

Шерсть у

неї _____ кольору.

Хвіст _____,

----- . Мордочка

_____, вуха _____ , очі

_____ . Лисичка любить

їсти _____,

_____, _____ .

Слова для довідок: дика, рудого, великий, пухнастий; витягнута, маленькі, хитрі; зайців, ягоди, птицю.

Група «Казкарі»

Скласти загадку, користуючись малюнком та опорними словами.

Що це за тваринка? Шерсть
у неї _____ кольору,
хвіст _____
_____. Любить _____,
_____, _____. Дуже
_____.

Слова для довідок: рудого, великий,
пухнастий; курей, зайців, ягоди; хитра.

Група « Пізнайки»

Скласти вірш – загадку, користуючись планом та додатковим матеріалом.

Рядки вірша	Слова для довідок
_____ очі, мов горішки.	Хитрі, злі
_____ шубка _____ .	Руда, сіра, хутряна
Гострі _____, наче _____ .	Вушка, ніжки, ріжки
У _____ живе _____ .	Норі, вона, лисиця